

УДК 364.044.42:37.017.7:316.647.82
DOI: 10.24144/2524-0609.2018.43.9-13

Альохін Михайло Михайлович
заступник директора з навчально-виховної роботи
Криворізька загальноосвітня школа № 122, м.Кривий Ріг, Україна
themichelianian@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9800-0268>

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З БІ- ТА ГОМОСЕКСУАЛЬНИМИ СТАРШОКЛАСНИКАМИ

Анотація. Сьогодні бі- та гомосексуальні підлітки залишаються «невидимими» для суб'єктів українського освітнього простору, однак, за різними підрахунками, складають 3-7% його чисельності. Табування існування ЛГБТ-учнів, стигма та дискримінація щодо них, а також приналежність підлітків-гомосексуалів до групи ризику у питаннях розвитку емоційного стресу, ізоляції, інтерналізованої гомофобії та поширення суїцидальних тенденцій обумовлюють актуальність порушеної теми. У статті аналізуються основні проблеми та пріоритетні напрями соціальної роботи із ЛГБТ-школярами у сучасних закладах середньої освіти України, наводяться рекомендації щодо організації діяльності соціально-психологічної служби школи із окресленою групою клієнтів. Метою статті є характеристика моделі соціальної роботи з гомо- та бісексуальними підлітками в умовах сучасного українського закладу загальної середньої освіти. Виходячи із мети та завдання дослідження були використані такі методи дослідження: *теоретичні* (аналіз соціологічної, психологічної, педагогічної літератури; порівняльно-історичний метод зарубіжного та вітчизняного досвіду соціальної роботи з гомосексуальними підлітками; узагальнення та систематизація для концептуалізації основних положень дослідження); та *емпіричні*: діагностичні (інтерв'ю). Автором пропонується детальний опис інструментів роботи із ЛГБТ-старшокласниками. Результати дослідження можуть використовуватися шкільними психологом та соціальним працівником для якісної організації своєї професійної діяльності.

Ключові слова: гомо сексуальність; гомосексуальні підлітки; ЛГБТ-школярі; соціальна робота з ЛГБТ; соціальна робота з бі- та гомосексуальними старшокласниками.

Вступ. Сьогодні гетеросексизмський український соціум надзвичайно далекий від втілення ідеалів, сформульованих у постулаті «Я чекаю того дня, коли ми перестанемо думати про людей, як про геїв або «натуралів». Чим менше ярликів, тим краще» авторства Джорджа Вайнберга, відомого американського психіатра, який увів у науковий тезаурус дефініцію «гомофобія». Пов'язано це, у своїй більшості, із політичною заангажованістю, низьким рівнем сексуальної освіти, а відтак стигмою щодо гомосексуальних людей. Однак більш трагічним, у порівнянні із дорослими представниками ЛГБТ-спільнот, є становище гомосексуальних підлітків. Поряд із тим, оскільки метою закладу загальної середньої освіти є різнобічний розвиток особистості школяра, виховання життєво важливих якостей та компетентностей, формування позитивної «Я»-концепції, а апелюючи до імперативу імплементації у сучасному освітньому просторі антропоцентричної парадигми, констатуємо, що в таких умовах учень-ЛГБТ набуває статусу об'єкта соціальної роботи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання сексуальності людини у науковому дискурсі розглядалось такими вченими як З.Фройд, Р.Крукс, К.Штарке, М.Фуко, Б.Мартель. До вивчення феномену гомосексуальності звертаються у своїх працях І.Кон, Г.Кочарян, Н.Нартова, У.Мартес, С.Пілецький. Питання психосоціального розвитку особистості юнацького віку з гомосексуальною орієнтацією у своїй дисертації розкриває українська психологиня О.Козачук, а російський психоаналітик Є.Шоригін присвячує свої дослідження аналізу взаємодії соціальних працівників та ЛГБТ-спільнот, а також розробці теоретичних проблем камінг-аута підлітків. Найважливішими ж напрацюваннями з тематики організації соціальної роботи з гомосексуальними учнями у школі є наукові дослідження Д.Морроу, Д.Фроста та Л.Бастон, А.Гегенфуртнера та М.Геххардта та опис особистого досвіду консультування українських ЛГБТ-підлітків вітчизняних психологів О.Ізотова та М.Діденко.

Проте сьогодні практично не вивченою залиша-

ється проблема організації соціальної роботи з гомо- та бісексуальними підлітками саме в українській школі, адже жодних досліджень системного характеру такого спрямування у вітчизняній науці донині проведено не було, а сліпе калькування закордонних моделей є загрозливим через наявність об'єктивних та суб'єктивних факторів.

Метою статті є характеристика моделі соціальної роботи з гомо- та бісексуальними підлітками в умовах сучасного українського закладу загальної середньої освіти.

Завдання дослідження полягають у розкритті сутності та основних складових соціальної роботи з підлітками-ЛГБТ у школі.

Виходячи із мети та завдання дослідження були використані такі **методи дослідження**: *теоретичні* (аналіз соціологічної, психологічної, педагогічної літератури; порівняльно-історичний метод зарубіжного та вітчизняного досвіду соціальної роботи з гомосексуальними підлітками; узагальнення та систематизація для концептуалізації основних положень дослідження); та *емпіричні*: діагностичні (інтерв'ю).

Виклад основного матеріалу. За даними Інституту Уільямса (Williams Institute at the U.C.L.A. School of Law, США), станом на квітень 2016 року 4,1 % американців ідентифікували себе як геї/лейсбійки, бісексуали або трансгендери (проти 3,5 % у 2012 році), однак науковці стверджують, що загальний відсоток представників спільнот осіб з альтернативною до гетеросексуальної сексуальною орієнтацією і гендерною ідентичністю (далі – СОГІ) складає 8-10% загальної чисельності населення, оскільки до складу 4,1% належать лише ті особи, які здійснили камінг-аут. За даними Національного інституту стратегічних досліджень при Президентові України, у нашій державі донині не проводились системні соціологічні дослідження чисельності представників усіх видів ЛГБТ-руху. Об'єднана Програма ООН з ВІЛ/СНІДу рекомендувала для країн Східної Європи визначати чисельність чоловіків, які мають секс із чоловіками в діапазоні від 2 % до 5 % від усього чоловічого населення країни.

Попри «невидимість» та відкрите ігнорування самого факту існування представників ЛГБТ підліткового віку, ілюстративними для розуміння масштабу питання є результати подібних розвідок у США, де Центр контролю за захворюваннями (US Centers for Disease Control) у 2017 році завдяки національному опитуванню «Дослідження з оцінки ризику для молоді», у якому взяли участь учні старших класів шкіл, підрахував, що 1,3 мільйони підлітків (8 % від загальної чисельності учнів середніх закладів освіти в Америці) є геями / лейсбійками або бісексуалами. Попри, імовірно, відносно менші кількісні показники поширення гомо- та бісексуальності й трансгендерності серед українських підлітків, спільними для усієї світової спільноти молодих представників з альтернативною СОГІ є прояви внутрішньої гомофобії; неприйняття їх самості зі сторони референтної групи; соціальне цькування; насилля на ґрунті гомофобії та трансфобії; підвищений показник виявів суїцидальної поведінки (за даними Massachusetts Youth Risk Behavior Survey, ЛГБТ-підлітки у 2,76 разів частіше піддавали себе саморуйнівним діям та у 2,73 рази частіше вчиняли суїцидальні спроби, ніж гетеросексуальні-однолітки) (Козанков, 2012; Климова, 2014).

Покращення існуючого становища українських гомо- та бісексуальних підлітків можливе завдяки організації соціальної роботи із ними. Видатний український науковець О. Безпалько зазначає, що головною метою соціально-педагогічної діяльності у школі є створення умов для успішної соціалізації, всебічного розвитку кожної особистості, задоволення її соціокультурних потреб (Безпалько, 2014).

Американська дослідниця Д. Морроу зазначає, що підлітки-геї та лейсбійки є соціально пригнобленою групою, схильною до дискримінації представниками гетеросексуального і гомофобного суспільства. Науковець стверджує, що питання, пов'язані з соціальною роботою з ЛГБТ-школярами слід розглядати у контексті трьох основних соціальних інститутів: сім'ї, соціальної культури і освітнього середовища (Morrow, 2004).

При вивченні проблеми шкільного булінгу, Д. Фрост та Л. Бастон встановили, що навчання у середній школі – це час, коли більшість гомо- та бісексуальних підлітків переживають найбільшу стурбованість, пов'язану із стигмою щодо їх сексуальної орієнтації. Науковці зазначають, що лівова доля таких учнів намагається приховувати свої сексуальні уподобання, що за результатами їх дослідження із залученням 85 учнів-ЛГБТ, викликає депресію, зловживання стигматизацією та пропуски під час навчання (Frost & Bastone, 2008).

Таким чином, соціальна робота з бі- та гомосексуальними підлітками у школі – це професійна діяльність суб'єктів викладацької роботи та фахівців соціально-психологічної служби, спрямована на створення соціальних умов для забезпечення повноцінного та гармонійного життя учнів-ЛГБТ, що характеризується відсутністю або мінімальною кількістю стигматизуючих або дискримінуючих проявів, подоланням гомофобії та створенням умов до прийняття власної сексуальної орієнтації й успішним входженням у гетероцентричний соціум.

Об'єктами соціальної роботи з учнями з альтернативною СОГІ виступають педагогічний колектив закладу освіти, учнівський контингент, власне бі- та гомосексуальні підлітки, а також – члени їх сімей та інші представники близького соціального оточення.

Суб'єктами такої соціальної роботи є адміністрація школи, викладачі, фахівці соціально-психологіч-

ної служби школи, а також можуть додатково залучатися представники ЛГБТ-спільнот, науковці, члени громадських організацій у рамках міжвідомчої та міжсекторальної взаємодії.

Аналізуючи наукові праці закордонних (Morrow, 1993; Gegenfurtner & Gebhardt, 2017; Шорьгин, 2017) та вітчизняних (Ізотов, 2017; Вербицька & Діденко & Івасій, 2018) вчених, а також матеріали 12 власних напівформалізованих інтерв'ю із бі- та гомосексуальними особами віком 17-25 років, проведених у рамках консультаційної роботи протягом 2018 року, означимо основні фактори ризику, з якими стикаються ЛГБТ-підлітки: емоційний стрес; ізоляція; інтерналізована гомофобія; депресія; зловживання речовинами, що викликають залежність; суїцидальна поведінка; віктимізація та насилля; сімейні конфлікти; погіршення академічної успішності у школі/коледжі; проблема інфекцій, що передаються статевим шляхом.

Виходячи із вищезазначених проблемних ЛГБТ-підлітків, пріоритетними напрямками соціальної роботи із бі- та гомосексуальними школярами є: індивідуальна робота із ЛГБТ-старшокласником; групова робота із учнівським та педагогічним колективом; індивідуально-групова робота із сімейними середовищем гомосексуального підлітка; робота у широкій та вузькій громадах.

Індивідуальна робота з гомосексуальним школярем полягає у наданні йому психологічної підтримки, допомоги у ідентифікації та прийнятті своєї сексуальної орієнтації. Психологиня В. Касс виділяє 6 стадій формування гомо- або бісексуальної ідентичності: сумніви, порівняння, терпимість, внутрішнє прийняття своєї сексуальності, гордість, синтез. Працівники соціально-психологічної служби у даному випадку працюють за запитом самого школяра у разі його звернення. Особлива роль кількох психолога та соціального працівника полягає у знятті у гомосексуального підлітка провини за його «відмінність» від своїх гетеросексуальних однолітків; також фахівці із соціальної роботи мають допомогти прийняти свою самість, обговорити проблемні для школяра питання взаємодії із його референтною групою, визначити переваги та недоліки камін-ауту. Поряд із тим, у процесі консультування щодо розкриття своєї гомосексуальності суб'єкти соціальної роботи мають повертати відповідальність за це власне до самого підлітка, оскільки у випадку набуття ними ролі значимої фігури будь-яка порада може бути сприйнята як вказівка до дії, що, у свою чергу, може мати суттєві негативні наслідки для самого учня. У рамках цієї роботи фахівці соціально-психологічної служби також можуть складати екологічну мапу клієнта, аби допомогти школяреві знайти додатковий ресурс та підтримку зі сторони значимих особисто для нього людей. Особливо важливим у індивідуальній роботі є її конфіденційність та недопущення аутингу, що, на жаль, сьогодні є поширеним в шкільних колективах явищем.

Групова робота із педагогічним та учнівським колективами, у своїй більшості, полягає у якісній, об'єктивній та неупередженій сексуальній освіті та створенні освітнього простору, вільному від стигми та дискримінації. Опосередковано питання статі, гендеру, сексуальної поведінки та культури висвітлюються у навчальних програмах з основ здоров'я, біології та факультативних курсів «Я-моє здоров'я-моє життя», «Захисти себе від ВІЛ», «Корисні звички», «Дорослішай на здоров'я». Наприклад, навчальний предмет «Основи здоров'я» містить такі теми з питань сексуальної освіти як статева належність людини; формування особистості з урахуванням статевої

належності; взаємини людей різної статі на основі гендерної рівності; стосунки у сім'ї; чинники ризику для репродуктивного здоров'я молоді; формування безпечної поведінки задля збереження і зміцнення репродуктивного здоров'я юнаків і дівчат. Поряд із тим, сьогодні більшість педагогів не акцентує увагу на тому, що гендерна самоідентичність може не збігатися із біологічною статтю. Вчителі оминають питання нормативності та відхилень, ними не роз'яснюються поняття гомо-, бі-, пансексуальності, не нормалізуються в учнівському середовищі. Поряд із тим, 16 січня Урядовий комітет з питань соціальної політики та гуманітарного розвитку підтримав проєкт розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії впровадження гендерної рівності у сфері освіти «Освіта: гендерний вимір – 2021». У даній Стратегії наводиться офіційне тлумачення наступних понять: гендерна асиметрія, гендерний паритет, гендерна дискримінація, гендерний вимір в освіті, гендерний підхід, гендерна складова (гендерний компонент), фемінізація (у т.ч. мови), гендерна чутливість, гендерночутливе освітнє середовище, гендерні стереотипи.

Дієвим інструментом формування толерантності серед учнів та педагогів до представників ЛГБТ є провадження навчального модулю «Повага. Любов. Секс: сексуальна освіта для підлітків», розробленого у рамках співпраці Департаменту освіти і науки Дніпропетровської обласної державної адміністрації та україно-німецького партнерства «GIZ». Протягом березня-червня 2018 року 20 сертифікованих тренерів даної програми успішно пілотували навчальний модуль у закладах загальної середньої освіти Дніпропетровщини, присвячуючи 3 із 15 занять курсу власне питанням сексуальної орієнтації та ідентичності, гендерної експресії. Ефективність пілотного проєкту детермінувала підготовку на базі Навчально-методичного центру здоров'язберігаючих та виховних технологій Дніпровської академії неперервної освіти наступного випуску педагогів-тренерів з числа вчителів закладів освіти області, а сам модуль може впроваджуватися у школах регіону відповідно до наказу департаменту освіти і науки Дніпропетровської облдержадміністрації № 471/0/212-18 від 31.08.2018р. «Про продовження проведення тренінгових курсів з сексуальної освіти».

Крім того, підвищення професійної майстерності фахівців соціально-психологічної служби закладу освіти можливе завдяки відвідуванню тренінгових курсів «Школа толерантності: консультування ЛГБТ-підлітків», що проводиться Запорізьким обласним благодійним фондом «Гендер Зед». Отримані під час навчання у подібних школах толерантності знання стають міцним фундаментом в організації групової роботи з учнівською та педагогічною громадою. Основна форма роботи – тренінгові заняття та інтерактивні лекції, що доводять до відома учнів та вчителів, що гомосексуальність – це один із варіантів норми сексуальної орієнтації, що остання не розглядається як хвороба (гомосексуальність відсутня у МКХ-10) та не є психіатричним розладом. Крім того, у рамках групової роботи фахівці соціально-психологічної служби навчають учасників освітнього

процесу толерантній лексиці, терпимому ставленню до ЛГБТ-спільнот та усвідомленню того, що кожен учень є рівноправною та рівноцінною особистістю, незалежно від кольору шкіри, віку, матеріального благополуччя та сексуальної орієнтації.

Індивідуально-груповою роботою із сімейними середовищем гомосексуального підлітка полягає у налагодженні ефективної комунікації між членами сім'ї та близького оточення школяра. Клієнтами соціально-психологічної служби виступають як сам ЛГБТ-підліток, так і його батьки. Сьогодні прийнято вважати, що людина, якій зробили камін-аут, переживає 6 стадій його прийняття: стан шоку, заперечення, почуття провини, вираження емоцій, прийняття рішень, дійсне прийняття. Шкільні психолог та соціальний працівник мають допомогти батькам гомосексуального підлітка впоратися із негативними емоціями та почуттям провини. Основний меседж суб'єкта соціальної роботи полягає у тому, що гомосексуальність не лікується, вона не є гріхом або прокляттям. Головним постулатом соціально-психологічної служби у даному напрямі роботи є розуміння того, що «ми не можемо змінити сексуальну орієнтацію вашої дитини, однак ми можемо змінити ваше ставлення до цього». Основними формами роботи є індивідуальні консультації, а також – організація груп підтримки та взаємопідтримки, крім того – переадресування до громадських організацій, що орієнтовані на батьківську аудиторію, наприклад, «Терго».

Насамкінець, робота у широкій та вузькій громадах передбачає організацію просвітницьких заходів, спрямованих на нормалізацію гомосексуальності серед мешканців певної території. Оскільки школа є дієвим соціальним інститутом та громадським осередком, вона має можливість проводити навчання для усіх бажаючих з найрізноманітніших тем, в т.ч. – з питань СОГІ.

Крім того, даний напрям роботи включає у себе і переадресування гомосексуальних підлітків до вузькоспеціальних ком'юніті, де ЛГБТ-школярі та члени їх родин зможуть знайти додаткову соціальну підтримку, налагодити нові соціальні контакти, отримати фахові консультації щодо функціонування дружніх до ЛГБТ медичних установ, тощо.

Викладений матеріал дозволяє зробити наступні **висновки**: оскільки українське суспільство трансформується, у цілому, а освітня галузь переживає масштабну реформу, сьогодні актуалізується проблема взаємодії із раніше «невидимою» та табуваною соціальною групою – бі- та гомосексуальні старшокласники, чисельність яких, за різними підрахунками складає 3-7% від загальної чисельності здобувачів загальної середньої освіти. Реагуючи на їх дискримінаційне становище та наявність у них ряду факторів ризику, сучасна соціально-психологічна служба, фахівці якої перебувають у відношенні до бі- та гомосексуальних школярів перебувають у ролі суб'єктів соціальної роботи, мають спрямовувати свої зусилля на реалізацію наступних пріоритетних напрямів своєї діяльності: індивідуальну роботу із ЛГБТ-старшокласником; групову роботу із учнівським та педагогічним колективами; індивідуально-групову роботу із сімейними середовищем гомосексуального підлітка; роботу у широкій та вузькій громадах.

Список використаної літератури

- Безпалько О.В. Соціальна педагогіка та соціальна робота у сучасному освітологічному просторі. *Освітологічний дискурс*. 2014. №. 1 (3). С. 103-111.
 Вербицька Н., Діденко М., Івасій Р. *Підлітки: порадник для фахівчинь та фахівців психологічної і соціальної сфери*. К.: ВБО «Точка опори», 2018. 92 с.
 Ізотов О. *Консультування ЛГБТ-підлітків: методичні рекомендації для шкільних психологів та психологинь*. Запоріжжя: ЗОБФ «Гендер Зед», 2017. 34 с

Казанков Н.И. Проблема гомосексуальности у подростков. *Научное сообщество студентов XXI столетия. Общественные науки*: сб. ст. по мат. VI междунар. студ. науч.-практ. конф. [Электронный ресурс]. URL: sibac.info/archive/social/6.pdf. (дата звернення: 15.09.2018).

Климова Л. *Дети-404. ЛГБТ-подростки: в стенах молчания*. Нижний Тагил, 2014. 310 с.

Шорыгин Е.А. Социальная работа и ЛГБТ: необходимость взаимодействия. *Надежды*: сборник студенческих научных работ. Вып.10. 2016. С. 208-223.

A teen health survey crucial to US public policy is finally asking kids about their sexual orientation [Электронный ресурс]. URL: qz.com/1014142/a-teen-health-survey-crucial-to-us-public-policy-is-finally-asking-kids-about-their-sexual-orientation. (дата звернення: 15.09.2018)

Frost D.M., Bastone L.M. The role of stigma concealment in the retrospective high school experiences of gay, lesbian, and bisexual individuals. *Journal of LGBT Youth*. 2008. 5(1). С. 27-36.

Gegenfurtner A., Gebhardt M. Sexuality education including lesbian, gay, bisexual, and transgender (LGBT) issues in schools // *Educational Research Review*. 2017. 22. P.215–222

Massachusetts, High School Youth Risk Behavior Survey, 2015 [Электронный ресурс]. URL: <https://nccd.cdc.gov/youthonline/app/Results.aspx?LID=MA> (дата звернення: 15.09.2018)

Morrow D.F. Social Work Practice with Gay, Lesbian, Bisexual, and Transgender Adolescents. *Families in Society*. 2004. 85(1). P. 91-99.

Morrow D.F. Social Work with Gay and Lesbian Adolescents. *Social Work*. November 1993. Volume 38. Issue 6. P. 655–660

References

A teen health survey crucial to US public policy is finally asking kids about their sexual orientation. URL: qz.com/1014142/a-teen-health-survey-crucial-to-us-public-policy-is-finally-asking-kids-about-their-sexual-orientation. (access date: 15.09.2018)

Bezpalco, O.V. (2014). Sotsialna pedahohika ta sotsialna robota u suchasnomu osvitolohichnomu prostori [Social pedagogy and social work in the modern educational space]. *Educational discourse*, 1 (3), 103-111. [in Ukrainian].

Frost, D.M., & Bastone, L.M. (2008). The role of stigma concealment in the retrospective high school experiences of gay, lesbian, and bisexual individuals. *Journal of LGBT Youth*, 5(1), 27-36.

Gegenfurtner, A., & Gebhardt, M. (2017) Sexuality education including lesbian, gay, bisexual, and transgender (LGBT) issues in schools // *Educational Research Review*, 22, 215–222.

Izotov, O. (2017). *Konsultuvannia LHBТ-pidlitkiv: metodychni rekomendatsii dlia shkilnykh psykholohiv ta psykholohyn [Advising LGBT teenagers: methodical recommendations for school psychologists and psychologists]*. Zaporozhye: ZBF «Gender Zed». [in Ukrainian].

Kazankov, N.Y. (2014). Problema homoseksualnosti u podrostkov [The problem of homosexuality in adolescents] in *Nauchnoe soobshchestvo studentov XXI stoletia. Obshchestvennye nauki [Scientific community of students of the XXI century. Social Sciences]*: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference. URL: sibac.info/archive/social/6.pdf. (access date: 15.09.2018) [in Russian].

Klymova, L. (2014). *Dety-404. LHBТ-podrostky: v stenakh molchaniya. [Children-404. LGBT teenagers: in the walls of silence]*. Nizhny Tagil. [in Russian].

Massachusetts, High School Youth Risk Behavior Survey (2015). URL: <https://nccd.cdc.gov/youthonline/app/Results.aspx?LID=MA> (access date: 15.09.2018)

Morrow, D. F. (2004). Social Work Practice with Gay, Lesbian, Bisexual, and Transgender Adolescents. *Families in Society*, 85(1), 91-99.

Morrow, D.F (1993). Social Work with Gay and Lesbian Adolescents. *Social Work*, 36(6), 655–660.

Shoryhyn, E.A. (2016). Sotsyalnaia robota y LHBТ: neobkhodnost vzaymodeistviya [Social work and LGBT: the need for interaction] *Hopes: a collection of student scholarly works*, 10, 208-223. [in Russian].

Verbytska, N., Didenko, M., & Ivasii, R. (2018). *Pidlitky (poradnyk dlia fakhivchyn ta fakhivtsiv psykholohichnoi i sotsialnoi sfery) [Teenagers (a counselor for specialists and specialists in the psychological and social sphere)]*. Kyiv: VBO «Point of support». [in Ukrainian].

Рецензент: докт. філос. наук, проф. Осетрова О. О.

Стаття надійшла до редакції 16.10.2018 р.

Стаття прийнята до друку 21.10.2018 р.

Алехин Михаил Михайлович

заместитель директора по учебно-воспитательной работе

Криворожская общеобразовательная школа № 122, г. Кривой Рог, Украина

ПРИОРИТЕТНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ СОЦИАЛЬНОЙ РАБОТЫ С БИ- И ГОМОСЕКСУАЛЬНЫМИ СТАРШЕКЛАСНИКАМИ

Аннотация. Сегодня бисексуальные и гомосексуальные подростки остаются невидимыми для образовательного пространства, однако составляют 3-7 % его численности. Табуирование существования ЛГБТ-учеников, стигма и дискриминация подростков-гомосексуалов актуализирует данную тему. Целью статьи является характеристика модели социальной работы с гомо- и бисексуальными подростками в условиях современного украинского заведения общего среднего образования. Исходя из цели и задачи исследования были использованы следующие методы исследования: теоретические (анализ социологической, психологической, педагогической литературы; сравнительно-исторический метод зарубежного и отечественного опыта социальной работы с гомосексуальными подростками; обобщение и систематизация для концептуализации основных положений исследования); и эмпирические: диагностические (интервью). В статье анализируются основные проблемы и приоритетные направления социальной работы с ЛГБТ-школьниками в современных учреждениях образования Украины.

Ключевые слова: гомосексуальность, гомосексуальные подростки, ЛГБТ-школьники, социальная работа с ЛГБТ, социальная работа с бисексуальными и гомосексуальными старшеклассниками.

Alokhin Mykhailo
Deputy Director for Educational Work
Krivyi Rih Secondary School № 122, Krivyi Rih, Ukraine

PRIORITY DIRECTIONS OF SOCIAL WORK WITH BISEXUAL AND HOMOSEXUAL HIGH SCHOOL STUDENTS

Abstract. Today, bisexual and homosexual adolescents remain invisible to the educational space, but account for 3-7% of its population. Tabooing the existence of LGBT students, stigma and discrimination of homosexual teens actualizes this topic. The article analyzes the main problems and priority boards of social work with LGBT schoolchildren in modern educational institutions of Ukraine. The main risk factors for LGBT teenagers are emotional stress; insulation; homophobia; depression; suicidal behavior; victimization and violence; family conflicts; deterioration in academic performance; the problem of sexually transmitted infections. The purpose of the article is to characterize the model of social work with homosexual and bisexual adolescents in a modern Ukrainian institution of general secondary education. Proceeding from the purpose and tasks of the research, the following methods of research were used: theoretical (analysis of sociological, psychological, pedagogical literature, comparative-historical method of foreign and domestic experience of social work with homosexual adolescents, generalization and systematization for conceptualization of the main provisions of the study); and empirical: diagnostic (interview). The author mentions the priority directions of social work with bisexual and homosexual students: individual work with a LGBT senior pupil; group work with pupils and pedagogical teams; individual-group work with the family environment of a homosexual teenager; work in wide and narrow communities. Individual work with a homosexual schoolboy is to provide him with psychological support, assistance in identifying and adopting his sexual orientation. Group work is based on high-quality, objective and impartial sexual education and the creation of an educational space free of stigma and discrimination. An individual group work with the family environment of a homosexual adolescent is that a school psychologist and social worker should help parents of a homosexual teenager cope with negative emotions and feelings of guilt. Work in wide and narrow communities involves the organization of educational activities aimed at normalizing homosexuality among residents of a certain territory.

Key words: homosexuality; homosexual adolescents; LGBT schoolchildren; social work with LGBT people; social work with bisexual and homosexual high school students.